

PETYCJA

w przedmiocie podjęcia czynności do zmiany prawa

Działając stosownie do art. 2 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U.2018.870) niniejszym składam w interesie publicznym petycję o podjęcie czynności w przedmiocie zmiany prawa tj. ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2022.902) - w taki sposób, iż by umożliwiono osobom posiadającym ograniczoną zdolność do czynności prawnych (tj. osobom w wieku 13-17 lat oraz osobom ubezwłasnowolnionym częściowo) do korzystania z podstawowego prawa obywatelskiego jakim jest prawo do informacji publicznej, zagwarantowanego w art. 61 Konstytucji RP.

Jednocześnie nie wyrażam zgody na publikację moich danych osobowych, w tym miejscowości.

uzasadnienie

W obecnym stanie prawnym art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi, że każdemu przysługuje, z zastrzeżeniem art. 5, prawo dostępu do informacji publicznej, zwane dalej "prawem do informacji publicznej". Jednakże zgodnie z przyjętym orzecznictwem sądowo administracyjnego (między innymi Naczelnego Sądu Administracyjnego) wynika, że osoba posiadającą ograniczoną zdolność do czynności prawnych nie może samodzielnie występować w sprawach na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. (Dz.U.2022.902) o dostępie do informacji publicznej, czyli taka osoba nie może korzystać z takiego prawa, bez przedstawicielstwa

przedstawiciela ustawowego (rodzica), co stanowi moim zdaniem dyskryminację osób (w wieku 13-17 lat) w tym zakresie. Przytając orzecznictwo ujęte w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1764) słowo "każdy" obejmuje m.in. wszystkie osoby fizyczne, w tym również mające ograniczoną zdolność do czynności prawnych; jednakowoż osoby należące do tej kategorii nie mogą realizować przyznanych im tą ustawą uprawnień samodzielnie, a wyłącznie działając poprzez ustawowych przedstawicieli. W konsekwencji czego, po myśli art. 26 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r., poz. 718 ze zm.), osobom tym nie służy zdolność procesowa w sprawach dotyczących tego przedmiotu (postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego sygn. akt I OSK 2500/16)

Jak wskazuje Naczelny Sąd Administracyjny prawo dostępu do informacji publicznej ma charakter odformalizowany, a tym samym wniosek musi spełniać jedynie minimalne wymogi formalne, co dotyczy również sposobu jego złożenia - dopuszczalne są zasadniczo wszelkie formy komunikacji. Niemniej jednak warunkiem udzielenia informacji publicznej, jest skuteczne doręczenie organowi wniosku o udostępnienie określonej informacji publicznej (Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2025 r. sygn. akt III OSK 3149/23). Również dostęp do informacji publicznej nie wiąże się z żadnymi stratami dla osoby posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Skorzystanie z tego prawa nie niesie za sobą negatywnych konsekwencji prawnych ani majątkowych dla osoby, która je realizuje – niezależnie od jej wieku czy statusu prawnego. Dlaczego ustawodawca napisał w ustawie, że każdemu przysługuje prawo do informacji publicznej, a jednocześnie Sąd uznał, że małoletni takiego prawa nie ma i może je realizować wyłącznie przez przedstawiciela ustawowego. Uważam, że Pani jako ministra ds. Społeczeństwa Obywatelskiego powinna Pani zainterweniować w tym zakresie, albowiem prawo do informacji publicznej jest podstawowym prawem społeczeństwa obywatelskiego. Małoletni powyżej lat 13 powinni być przyswajani oraz nauczani podstaw społeczeństwa obywatelskiego to znaczy jak być świadomym obywatelem, korzystającego z podstawowych uprawnień przewidzianych przez Konstytucję RP.

W mojej ocenie taka praktyka ma charakter dyskryminujący wobec tej grupy obywateli. Osoby te są już zdolne do rozumienia znaczenia podejmowanych działań i w wielu innych sferach życia (np. zawieranie drobnych umów życia codziennego) mogą działać samodzielnie. Odmawianie im prawa do samodzielnego wnioskowania o udostępnienie informacji

publicznej pozbawia ich praktycznej możliwości kształtowania świadomości obywatelskiej oraz aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym.

Z perspektywy idei społeczeństwa obywatelskiego jest to sprzeczne z duchem Konstytucji RP, w szczególności z art. 61 ust. 1, który gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej.

Pani jako Minister ds. Społeczeństwa Obywatelskiego powinna rozważyć interwencję legislacyjną lub systemową w tym zakresie. Młodzież powinna być uczona, jak być świadomym i odpowiedzialnym obywatelem, a możliwość korzystania z prawa do informacji publicznej stanowi jedno z podstawowych narzędzi takiej edukacji obywatelskiej.

Z poważaniem,

